

Premijera u Zetskom domu

Povratak teatra

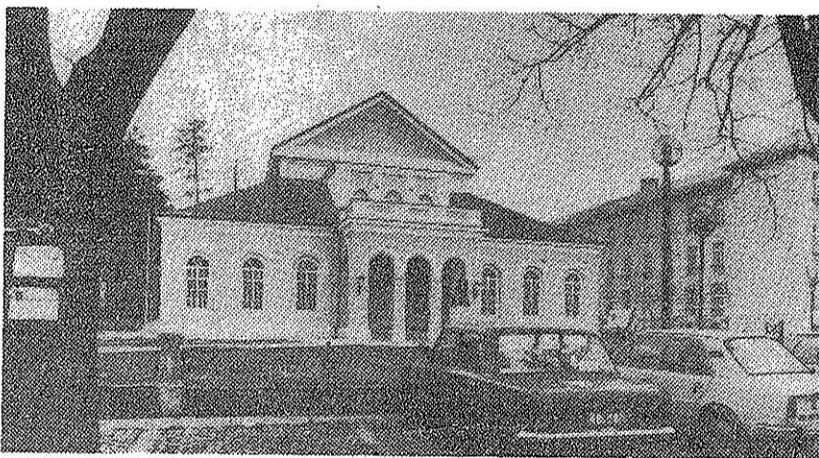
Istorija porodice Petrović Njegoš pruža obilje mogućnosti i obilje tema ništa manje zahvalnih i zanimljivih nego što su bile Šekspirove — smatraju autori projekta „Princeza Ksenija od Crne Gore“

Ljubinka Milinčić

Udarac tri pta sabljom o pod, bio je znak bez koga ni jedna predstava nije mogla da počne u sali Kraljevskog narodnog pozorišta na Cetinju. Znak je davao kralj Nikola, pošto bi se pozdravio sa prijateljima, rođacima, saradnicima. U državi u kojoj se i u njegovo vreme, kao i u doba Njegoševog vojvode Draška, podrugljivo komentarisala činjenica da gledaoci u pozorištu „vire ka miši iz zida“, i u kojoj je morao da objašnjava da „nas knjiga neće omlaćiti“. U takvoj, a uz to još i siromašnoj državi, kralj Nikola je uspeo da sakupi dobrovoljne priloge i sagradi Zetski dom u kome je bila biblioteka, muzej i pozorište. Predstave su počele da se igraju još pre nego što je sala bila potpuno završena, a svakoj su prisustvovali obavezno članovi kraljevske porodice, diplomatski kor, ugledni građani, stari ratnici i državni činovnici.

Svečanost povratka ove kulturne institucije Cetinjanima režirala je Merima Isaković, kao multimedijalni projekat, u kome su učestvovali Ašhen Ataljanc, Konstantin Kostjukov, Duška Dragičević, Sonja Vukićević, Mirjana Karanović, Žarko Laušević, Miki Manojlović...

U Crnoj Gori, u kojoj postoji samo jedno profesionalno pozorište, Zetski dom trebalo je da postane kulturno mesto u koje će dolaziti najbolji reditelji i raditi na po nekoliko meseci. Planirano je da se tu osnuje pozorišna radionica po ugledu na Čulijev teatar u Milhajmu, a čitav projekat bi vodili Žarko Laušević, Mirjana Karanović, Stela Četković, Branislav Lečić, Miki Manojlović... Ali, zla sudbina Žarka Lauševića označila je kraj projekta. U Zetskom domu se ponovo ništa ne događa godinu dana. Tek sa predstavom „Princeza Ksenija od Crne Gore“ ovaj dom, trebalo bi da bude stvarno otvoren.

„Gnijezdo“ novog pozorišta: Zetski dom na Cetinju FOTO: MATIJA KOKOVIĆ

Mira Stupica

Duhovi istorije

— Sve te istorijske, svima poznate činjenice nisu srž drame, već je svojom umetničkom imaginacijom pisac Radmila Vojvodić opisala kako se ta porodica šibana okolnostima u kojima je živila u izgnanstvu, svim prevarama saveznika, političara, prijatelja, lomila pod teretom toga svega i koja je, na kraju, završila svoj veliki opus velikih filozofa, i pisaca, ratnika i političara. Ksenija, najvažnija ličnost u političkom životu Petrovića u egzilu, ona ostarela Ksenija koju ja igram, puna je ožaljaka, loših iskustava, neverice, ali „pamti sve“.

Radeći na ovom projektu, mnogo sam saznala iz crnogorske istorije što me je inspirisalo, uzbuđivalo, otvaralo glumačku maštu. Dok sam gledala te ambijente, dvorce, radeći u Zetskom domu, svi duhovi istorije su bili prisutni. To je nešto što me je obavezivalo.

Radmila Vojvodić, reditelj Univerzalna tema

— Ja sam dramu radila tako da funkcioniše kao jedna univerzalna tema. Ja se nadam da smo u tome i uspele. Možda će je na drugačiji način, možda emitovanje i žešće primati tamo gde se ti ljudi direktno egzistencijalno dotiče, ali mislim da ona ne bi trebalo da bude zanimljiva za nekoga ko manje poznaje istoriju. Ja bih to rekla sudeći po tome što su glumci koji učestvuju u projektu bili u krajnjoj liniji neinformisani. Ono što je zanimljivo to je da je i za jedan dobar deo publike taj deo istorije, kada su Petrovići bili u egzilu isto tako maglovit, podaci su vrlo kontroverzni. I glumci su se našli pred nepoznatim činjenicama ali su ih prihvatili kao što bi, nadam se i publika kojoj to nije životno blisko. Miša Janketić kaže da knjaza Nikolu vidi kao kralja Lira. Verujem da će ga tako prihvatiti i van ovih prostora.

Zetski dom projektovao je Josip Slade iz Trogira. Gradnja je počela 1884. a prva predstava, „Balkanska carica“ kralja Nikole, odigrana je 1888. Uz tada poznate glumce, igrali su i književnici Simo Mataušić i Laza Kostić.

Austrijska vojska je 1919. prilikom povlačenja, spalila ovo zdanje kojim su Crnogorci dokazivali da uz junačku imaju i umetničku dušu. Renovirali su ga tek 1931. godine, da bi 1953. kada je prestonica Crne Gore prešeljena u Titograd, faktički prestalo da funkcioniše. Kada je pre par godina pokrenuta inicijativa za povratak prestonice na Cetinje krenula je i inicijativa za vraćanje starog sjaja Zetskom domu. Jedan njegov deo obnovljen je pre nekoliko sezona, a u prošloj godini otvorena je i tehnički prvorazredno opremljena scena.

Miša Janketić

Avantura veća od glume

— Izuzetno je uzbuđljivo-prolaziti svakog dana po nekoliko puta ispred doma Petrovića, ispod terase na dvorcu kralja Nikole na kojoj je on počinjao svako jutro, javljajući se svojim Crnogorcima i sugrađanima i sa koje je odlazio na počinak tek pošto se prethodno raspitivao da li je nekoliko huligana pospalo i može li grad mirno da spava. Imati u rukama sablju kralja Nikole, imati na svojim plećima njegov kaftan, imati u svojoj ruci njegov revolver, sedeti u fotelji u kojoj je on sedeo, odmarati obe šake na naslonu te fotelje i dodirivati prostor u kome je živeo, ja to zovem ostvarenom glumačkom avanturom, jer je to više od glume.

Đurdija Cvetić

Milena, iz Šumadije

— Za mene je posebno zadovoljstvo da igram u jednoj drami iz crnogorsko odžvota koja nije ni ačenje ni bečenje, kakve su obično najčešće na televiziji i drame i prizori koji govore o toj tematici.

Posebna je odgovornost za mene Šumadinku, da igram kraljicu Milenu. Kad smo čitali „Rat i mir“, svi smo imali svoje viđenje Nataše Rostove, a kraljica Milena je istorijska ličnost, i svaki Crnogorac ima svoje viđenje kralja Nikole i njegove kraljice. Treba se uklopiti u tu sliku, a da to opet ide iz mog umetničkog bića. Uz to, govorim jezikom koji mi nije blizak, uz stalnu mogućnost da pogrešim. Zato sam, od prvog trenutka, imala pojačan osećaj odgovornosti.

Još uvek nema nikakvog koncepta o otvaranju stalnog pozorišta na Cetinju. Projekata i planova će sigurno biti, ali šta će se ostvariti — tek treba da se vidi. Dosta se govori o osnivanju visoke pozorišne škole, odseka za glumu, mada se već čuju i glasovi da je to u državi koja ima samo jedno pozorište, samo arčenje nočva. Drugi, opet smatraju da bi to moglo biti „gnijezdo iz kog bi se rodio novi Zetski dom“.

Bilo kako bilo, Petrovići su ponovo u svom Kraljevskom narodnom pozorištu, na veliko zadovoljstvo veoma brojne publike izuzetne glumačke ekipe koja je sa posebnim zalaganjem i izvanrednim uslovima za mesec dana, zahvaljujući sponzoru „Merkeru“ iz Budve, pripremila predstavu kakva se obično u mnogo bolje opremljenim teatrima radi više od dva meseca.